

Насправді, завершена книга була десь на початку наступного року, бо в заголовку другого, передостаннього розділу, відзначено, що написаний він 25.12. 1604 року.

Заголовок друку 1612 р.: “Діоптра сиречь зеркало. Албо избраженіе язвъстное живота ч[е]л[ові]ч[ес]каго въ мирѣ. ѿ многих С[вя]тых Б[о]ж[е]ственных писаній и ѿческих догмат съставленнаа. На словенскій языкъ вѣчное памети годнымъ ѿцемъ Виталіемъ ігуменомъ в Дубнѣ преложона и написана”. Твір видавався ще в білоруських друкарнях у Вевісі (1642), Кутейні (1651, 1654), Могильові (1698).

Образна система віршів та прози “Діоптри” близька до деяких частин анонімного віршованого полемічного комплексу кінця XVI – початку XVII століття. “Архидіакон, учитель и любу мудрецъ Виталій” згаданий у найвідомішому православному полемічному творі “Палінодії” (1622) З. Котистенського. Фігурує він поряд із грецьким діячем, викладачем грецької мови у львівській братській школі Арсенієм Елласонським, учителем та проповідником Стефаном Зизанієм, писарем, керівником віленської друкарні Леонтієм Карповичем.

Джерела: Виталій ерод., Діоптра. Кінець 1604 – початок 1605 // ІР НБУВ. – № 4001; Виталій ерод., Діоптра. – Вевіс, Друкарня вільнюського братства. – 1612. – Арк. 1 нн.-1 нн. зв., 2 нн. зв. – 3 нн.

Література: Возняк М. С. Історія української літератури. – Львів, 1992. – Кн. 1. – С. 389-390; Іван Вишенський. Вибрані твори. – Львів, 1980. – С. 104-105; Кралюк П. Культурно-релігійне життя Дубна в кінці XVI – початку XVII ст. // Магдебурзькому праву у місті Дубні – 500 років. – Дубно, 2007. – С. 95-97; Мицько І. З. Острозька слов'яно-греко-латинська академія (1576-1636). – Київ, 1990. – С. 86, 126-127; Памятники полемической литературы. – Кн. 1. – С.-Петербург, 1876. – Кн. 1. – Ствп. 913; Перетц В. Н. Отчет об экскурсии. Семинария русской филологии в Житомире. 21-26 октября 1910. – Университетские известия. – Киев, 1911. – С. 24-27; Франко І. Забутий український віршопісець XVII віку // Записки Наукового товариства ім. Т. Шевченка. – Львів, 1898. – Т. 22. – С. 1-16.

Ігор Мицько

Вітковський Войцех (Witkowski Wojciech) (* ? – † 04.1623)

Після смерті у 1616 р. *Войцеха Бежановського* католицька парафія м. Острога протягом певного періоду не мала священика, внаслідок чого підупала так, що, як зазначається в *Актах (хроніці) острозького парафіяльного костелу*, біднішою від неї не було в усій дієцезії. В. прийняв пропозицію *Костянтина і Януша Олександровичів Острозьких* зайняти вакантне місце острозького плебана, проте наштовхнувся на незгоду *Я. К. Острозького*. Останній передав парафію кс. Бранвицькому. Стурбоване станом Острозького костелу духовенство у 1619 р. в Олиці на синоді ухвалило просити рівненського плебана В. взяти острозьку парафію під свою опіку. Як свідчать *Акти...*, В. погодився на пропозицію. Незабаром священик отримав призначення, а згодом й інвеституру. Поліпшення становища парафії стало основним завданням новоприбулого плебана. Окрім іншого, ксьондз запровадив фінансову звітність острозького духовенства, зайнявся питанням повернення костельної маєстності – с. Лючина, провів судовий процес з острозьким старостою Станіславом Закжевським щодо повернення забраних ним костельних грошей та коштовностей, збудував для *латинської школи* два нових навчальних приміщення, найвірогідніше розпочав написання *Актів (хроніки) острозького парафіяльного костелу*. Помер В. наприкінці квітня 1623 р. під час поїздки до Львова.

Джерела: До історії латинської школи в Острозі. “Budynek Szkoły Ostrogskiej przy Kościele Ostrogskim (1620)” / Підг. М. Ковальський // *Wolanie z Wołynia=Воляння з Волині*. – 1996. – № 9. – С. 37-39; Початок острозької Хроніки / Підг. М. Ковальський // Там само. – 1997. – № 19. – С. 45-47; Хроніка Острозької парафії. [Rok Pański 1617]. *Obmyślenie Xiążąt Ich M. w podawaniu X. Plebana* / Підг. Т. Вихованець // Там само. – 2000. – № 34. – С. 46-47;

- Хроніка Острозької парафії. [Rok Pański 1618]. Przyjazd Je[go] M. X. Officiala do Ostroga / Підг. Т. Вихованець // Там само. – 2000. – № 36. – С. 45-46; Хроніка Острозької парафії. [Rok Pański 1619]. Synod w Olice у Comenda Ostrogska / Підг. Т. Вихованець // Там само. – 2001. – № 42. – С. 54-55; Хроніка Острозької парафії. [Rok Pański 1620] / Підг. Т. Вихованець // Там само. – 2002. – № 47. – С. 46-47; Хроніка Острозької парафії. [Rok Pański 1620]. Droga Jarosławska. Wesele Jegom[ości] P. Woiewody Kiiowskiego P. Thomasza Zamoyskiego / Підг. Т. Вихованець // Там само. – 2002. – № 48. – С. 46-47; Хроніка Острозької парафії. [Rok Pański 1620]. Legatum X. Plebana Ostrowskie[go] X. Woyciecha Witkowskiego. Sprawa P. Zakrzewskim Starostą Ostrowskiem / Підг. Т. Вихованець // Там само. – 2002. – № 46. – С. 46-47; Хроніка Острозької парафії. [Rok Pański 1620]. Sprawa P. Stanisława Zakrzewskiego Na Trybunale (ciąg dalszy) / Підг. Т. Вихованець // Там само. – 2003. – № 50. – С. 46-47; Хроніка Острозької парафії. [Rok Pański 1620]. Sprawa P. Stanisława Zakrzewskiego Na Trybunale (продовження) / Підг. Т. Вихованець // Там само. – 2003. – № 51. – С. 46-47; Хроніка Острозької парафії. Rok 1620. Wiachanie X. Plebana Do Ludczyna Maietnosci Koscielney // Там само. – 2003. – № 54. – С. 46-47; Хроніка Острозької парафії. Rok Pański 1620. Sprawa P. Stanisława Zakrzewskiego Na Trybunale (Закінчення). Obięcie Ostroga przez P. Zamoyskiego Woiewodę Kiiowskiego. Legatum Doroty Mamki i Sługi P. Bądzynskiej Miecznikowej Wołyńskiej / Підг. Т. Вихованець // Там само. – 2003. – № 52. – С. 46-47; Archiwum państwowe w Krakowie (Polska). Archiwum Sanguszków. Rękopisy. – Sygn. 1031. – S. 101-202; Kronika parafii Ostrogskiej. [Rok Pański 1620]. Sprawa P. Stanisława Zakrzewskiego Na Trybunale / Підг. Т. Вихованець // Там само. – 2002. – № 49. – С. 46-47; Kronika parafii Ostrogskiej. [Rok Pański] 1617. Odmiana w rządzie kościelnym / Підг. Т. Вихованець // Там само. – 1999. – № 30. – С. 45-46.
- Література:* Вихованець Т. Войцех Вітковський (р. н. невід. – 1623) // Острозькі просвітники XVI – XX ст. – Острог, 2000. – С. 148-154; Його ж. Костянтин і Януш Олександровичі Острозькі // Studia historica res gestas Ostrogoe illustrantia. – Острог, 2001. – Vol. 2. – С. 29-30; Czyżewski F. Wykaz księży proboszczów ostrogskich // Rocznik Wołyński. – Równe, 1934. – Т. 3. – С. 212-213; Kardaszewicz S. Dzieje dawniejsze miasta Ostroga. Materiały do historyi Wołynia. – Warszawa – Kraków, 1913. – S. 164-167.

Тарас Вихованець